

Pri úmrtí vám pomôžu príspevky

Zdroj: Hospodárske noviny, Dátum: 08.02.2018, Strana:13, Autor: Veronika Galvánková, Rubrika: 20 otázok a odpovedí

POCHOVÁVANIE. Akú pomoc využiť pri smrti blízkeho a na koho sa obrátiť, keď sa chcete sťažovať na konanie pohrebnej služby? Odborníci z praxe opisujú jednotlivé prípady, ktoré môžu nastať ohľadne úmrtia a pohrebu človeka.

Odpovedá

Peter Višváder, riaditeľ odboru komunikácie Sociálnej poisťovne

1. Jednorazové odškodné

Kedy môžem dostať jednorazové odškodnenie pri úmrtí blízkeho?

Nárok na jednorazové odškodnenie majú manžel, manželka a nezaopatrené dieťa poškodeného, ktorý zomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania. Pri dieťati platí, že nemuselo so zosnulým žiť v spoločnej domácnosti. Prvým predpokladom začatia konania o jednorazové odškodnenie je uplatnenie nároku zo strany manželky či manžela a nezaopatrených detí poškodeného podaním žiadosti o túto úrazovú dávku pobočke Sociálnej poisťovne. K nej je žiadateľ povinný priložiť doklady preukazujúce oprávnenosť osoby žiadateľa. Ide napríklad o sobášny list, rodný list dieťaťa (detí), doklad preukazujúci, že dieťa je nezaopatrené, keďže sa pripravuje na povolanie štúdiom. Ak dieťa nemá spôsobilosť na právne úkony, podáva žiadosť jeho zákonný zástupca.

2. Povinnosti zamestnávateľa

Áké doklady musí v súvislosti s odškodným predložiť zamestnávateľ?

K rozhodovaniu o nároku na jednorazové odškodnenie je zamestnávateľ povinný predložiť oznámenie poisťnej udalosti, záznam o registrovanom pracovnom úraze, respektíve hlásenie choroby z povolania, úmrtný list, potvrdenie, že úmrtie bolo v príčinnej súvislosti s pracovným úrazom či chorobou z povolania, a správy z vyšetrovania pracovného úrazu (polícia, Inšpektorát práce).

3. Suma odškodnenia

S akou sumou môže rátať manželka a dieťa muža, ktorý zomrel pri pracovnom úraze?

Suma jednorazového odškodnenia manžela alebo manželky je 730-násobok denného vymeriavacieho základu poškodeného, najviac 54 573,30 eura. Suma jednorazového odškodnenia každého nezaopatreného dieťaťa je polovica sumy jednorazového odškodnenia manžela alebo manželky poškodeného. Úhrn súm jednorazového odškodnenia nezaopatrených detí nesmie presiahnuť podľa platných právnych predpisov v roku 2018 sumu 54 573,30 eura.

4. Náhrada nákladov

Za akých okolností mi vyplatia náhradu nákladov spojených s pohrebom?

Nárok na výplatu náhrady nákladov spojených s pohrebom má ten, kto uhradil náklady spojené s pohrebom po poškodenom, ktorý zomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania. K žiadosti musíte priložiť doklady o vynaložených nákladoch a doklady preukazujúce oprávnenosť osoby. Napríklad faktúry a účty za náklady spojené s pohrebom či so zriadením pomníka. Za náklady spojené s pohrebom sa považujú najmä náklady účtované pohrebnou službou, ktorá poskytla služby spojené so zabezpečením pohrebu,

náklady na spolopnienie, ak nie sú súčasťou nákladov účtovaných pohrebnou službou, cintorínske poplatky, náklady na zriadenie pomníka alebo náhrobnej tabule, náklady na úpravu hrobu. Náhrada sa v súčasnosti poskytuje maximálne do sumy 2 729,30 eura.

5. Smútočné ošatenie

Na pohreb som si musel zaobstarať adekvátne oblečenie. Mám nárok na náhradu?

Fyzická osoba, ktorá s poškodeným, ktorý zomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania, žila ku dňu jeho smrti v domácnosti, a nezaopatrené dieťa poškodeného majú nárok na náhradu jednej tretiny výdavkov vynaložených na smútočné ošatenie. Najviac je to v sume 99,60 eura pre každú fyzickú osobu a nezaopatrené dieťa. Pri cestovných výdavkoch vynaložených na ich prepravu z miesta trvalého pobytu na miesto pohrebu a späť je náhrada do celkovej sumy 2 729,30 eura.

6. Viacero príspevkov

Je možné naraz požiadať o príspevok na pohreb, jednorazové odškodnenie, úrazovú rentu a náhrady nákladov spojených s pohrebom v Sociálnej poisťovni?

Príspevok na pohreb je štátna sociálna dávka, treba sa obrátiť na príslušný úrad práce, sociálnych vecí a rodiny. Sociálna poisťovňa môže poskytnúť dávku z úrazového poistenia – náhradu nákladov spojených s pohrebom, ale len v prípade, že poškodený zomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania, za podmienok ustanovených zákonom má tento nárok ten, kto náklady spojené s pohrebom uhradil. Vylučuje sa súbeh úrazovej renty s úrazovým príplatkom. Nárok na úrazovú rentu nemá poškodený zamestnanec tiež v období, počas ktorého má nárok na rehabilitačné a rekvalifikačné dávky. Rekvalifikácia sa neposkytuje, ak je poškodený poberateľ starobného dôchodku. Nárok na ďalšie úrazové dávky vznikne po splnení podmienok nároku na konkrétnu dávku a na jej výplatu, pričom podmienky sú rôzne podľa druhu dávky. Preto nie je vylúčené (s výnimkou uvedených) súčasné poberanie rôznych druhov úrazových dávok.

7. Podpora pozostalých

Ktorí pozostalí majú nárok na pozostalostnú úrazovú dávku?

Nárok na pozostalostnú úrazovú rentu majú len tí pozostalí, ktorým poškodený, ktorý zomrel v dôsledku pracovného úrazu, poskytoval alebo bol povinný poskytovať ešte za života výživu určenú súdom. Nárok na pozostalostnú úrazovú rentu nevzniká tej fyzickej osobe, ktorej z dôvodu smrti poškodeného vznikol nárok na jednorazové odškodnenie. Znamená to, že nárok na túto dávku nemôže vzniknúť manželke či manželovi a nezaopatreným deťom, ktorí majú zo zákona o sociálnom poistení prednostne nárok na jednorazové odškodnenie.

8. Nutnosť informovať

Musia pozostalí upovedomiť Sociálnu poisťovňu, keď im umrie blízky?

Pozostalí nemusia informovať Sociálnu poisťovňu o úmrtí svojho blízkeho, nemajú voči Sociálnej poisťovni žiadne povinnosti. Úmrtie nahlasuje Sociálnej poisťovni príslušná matrika. Keďže tak však robí v mesačných intervaloch, vo vlastnom záujme môžu pozostalí o úmrtí informovať Sociálnu poisťovňu čo najskôr aj sami – vždy príslušnej pobočke Sociálnej poisťovne, v ktorej boli fyzické osoby registrované alebo ktorá im vyplácala dávku.

Odpovedá

Jozefína Kaššová, komunikačný referát Úradu verejného zdravotníctva SR

9. Exhumácia tela

Kedy je možné exhumovať telo z hrobu?

Ľudské ostatky je možné exhumovať na príkaz sudcu alebo prokurátora, alebo na žiadosť obstarávateľa pohrebu alebo blízkej osoby, ak obstarávateľ pohrebu už nežije. Druhá možnosť je exhumácia na žiadosť obce, ak bola obstarávateľom pohrebu. Exhumáciu vykoná prevádzkovateľ pohrebiska, ktorý má na túto činnosť odbornú spôsobilosť. Žiadosť o exhumáciu žiadateľ podáva prevádzkovateľovi pohrebiska, na ktorom sú ľudské ostatky uložené.

10. Žiadosť o exhumáciu

Čo musí obsahovať žiadosť o exhumáciu?

Musí obsahovať vyjadrenie regionálneho úradu verejného zdravotníctva, ak ide o ľudské ostatky pred uplynutím tlecej doby. Ďalej list o prehliadke mŕtveho a štatistické hlásenie o úmrtí, nájomnú zmluvu vydanú prevádzkovateľom pohrebiska, ak budú ľudské ostatky uložené na inom pohrebisku. Nesmú chýbať identifikačné údaje prevádzkovateľa pohrebnej služby, ktorý ľudské ostatky prevezie. Ľudské ostatky je zakázané exhumovať v prípade, ak bol mŕtvy v čase smrti nakazený nebezpečnou chorobou.

11. Súkromný pozemok

Môžem pochovať telo na súkromnom pozemku?

Ľudské pozostatky je možné pochovať jedine podľa podmienok daných zákonom o pohrebníctve. Existujú tieto možnosti: uložením ľudských pozostatkov do hrobu alebo hrobky na verejnom pohrebisku, spopolením ľudských pozostatkov v krematóriu a ich následným rozptylom na rozptylovej lúke, vsypom popola na vsypovej lúke alebo uložením urny s popolom na pohrebisku a vsypom popola na inom vhodnom mieste, aj na súkromnom pozemku.

12. Rozsypanie popola

Ako je regulované rozsypanie popola na súkromnom a verejnom priestranstve?

Spopolené pozostatky nepredstavujú žiadne zdravotné riziko a zákon nakladanie so spopolenými pozostatkami pripúšťa. Zákon o pohrebníctve tiež nezakazuje možnosť rozsypania spopolených pozostatkov na verejnom priestranstve. Je však potrebné uviesť si, že rozsypanie spopolených pozostatkov mimo pohrebiska na rozptylovej či vsypovej lúke limituje možnosť pozostalých preukazovať pravidelne pietnu spomienku na blízku osobu. Regulovanie možností využívania verejného priestranstva a jeho udržiavanie spadá do pôsobnosti obce. Zásahy do verejného priestranstva by sa preto nemali vykonávať bez vedomia miestnej samosprávy.

Odpovedá

Silvia Turnerová, PR manažérka SOZA

13. Spoplatnenie hudby

Na pohrebnom obrade chceme smútočnú hudbu aj dychovku. Kedy to musíme nahlasovať SOZA?

Použitie hudby na smútočných obradoch nie je zo strany Slovenského ochranného zväzu

autorského pre práva k hudobným dielam spoplatnené. Neexistuje povinnosť na takéto použitie získať povolenie či licenciu. Výnimka na bezplatné použitie diela, ktorá je zakotvená v autorskom zákone, sa vzťahuje na použitie hudobného diela v rámci všetkých náboženských a úradných obradov. Medzi tieto výnimky sú zaradené aj pohreby. Vzhľadom na to, že ide o zákonnú výnimku vzťahujúcu sa na všetky náboženské alebo úradné obrady, nie je rozhodujúce, či sa pohreb koná v kruhu rodiny alebo na verejne dostupnom mieste.

14. Poplatok SOZA

Môže mi ako pozostalému pohrebníctvo účtovať poplatok SOZA?

Už pred zmenou, ktorú priniesol nový autorský zákon z roku 2015, mali povinnosť získať licenciu na použitie diela subjekty poskytujúce služby súvisiace s organizáciou obradu, čiže mestský úrad, pohrebná služba, krematórium. Táto povinnosť sa nikdy nevzťahovala na pozostalých. V prípade, že pohrebníctvo účtuje v rámci služieb aj poplatok SOZA, odporúčame namietat', keďže SOZA v súvislosti s pohrebmi nevyberá autorské odmeny ani žiadne iné poplatky.

Odpovedá

Ivana Skokanová, hovorkyňa Finančného riaditeľstva SR

15. Prevoz urny

Kedy podlieha dovoz prázdnej truhly alebo urny zo zahraničia clo?

V prípade prázdnej truhly či urny ako tovaru z tretej krajiny mimo EÚ podlieha tento tovar colnému konaniu vždy. Uvedené tovary sú v rámci spoločného colného sadzovníka zatriedené podľa materiálu. Napríklad rakvy a truhly z dreva sú bez cla, dovozca platí iba DPH, pri urnách sa sadzba cla mení v závislosti od materiálu, z ktorého je vyrobená – kov, drevo, porcelán. To má, samozrejme, vplyv aj na DPH.

16. Truhla s pozostatkami

Podlieha dovoz alebo vývoz truhly s pozostatkami zo zahraničia alebo k nám clo?

Pri dovoze rakvy so zosnulým na colné územie Únie colník na hraničnom priechode kontroluje, či rakva so zosnulým spĺňa podmienky ustanovené Dohodou, Dohovorom alebo zákonom. Ak sa dovoz rakvy so zosnulým uskutočňuje z územia štátu, ktorý je zmluvnou stranou Dohody a Dohovoru, colník kontroluje správnosť vyplnenia pasu pre zosnulého. Ak sa dovoz rakvy so zosnulým uskutočňuje z územia štátu, ktorý nie je viazaný Dohodou ani Dohovorom, je na dovoz na colné územie Únie potrebný pas pre zosnulého príslušnej diplomatickej misie alebo konzulárneho úradu SR. Pas pre zosnulého sa môže vydať, ak sú splnené všetky požiadavky platné v štáte, z ktorého sa prevoz uskutočňuje, a ľudské pozostatky sú uložené v rakve, ktorá spĺňa požiadavky zmluvy. Colník taktiež kontroluje správnosť vyplnenia pasu pre zosnulého.

17. Bez pasu

Čo sa stane, ak niekto privezie zosnulého bez pasu?

Ak osoba, ktorá vykonáva dovoz zosnulého na colné územie Únie, nepredloží pas pre zosnulého, alebo rakva so zosnulým nespĺňa zákonné náležitosti, napríklad bol použitý nepredpísaný druh rakvy, colník nemôže umožniť vstup rakvy so zosnulým na colné územie Únie. V ostatných prípadoch bude rakve so zosnulým umožnený vstup na colné územie Únie bez zbytočného zdržania. V prípade, ak colník na hraničnom priechode zistí, že v dopravnom prostriedku je prevážaný ukrytý zosnulý, pričom nie je uložený v rakve, okamžite to oznámi policajnému orgánu. Pri dovoze zosnulého na colné územie sa neplatí žiadne clo ani poplatky spojené s dovozom tovaru – človek (ani zosnulý) nie je tovarom.

18. Úradné záležitosti

Na ktoré úrady sa obrátiť, keď niekto potrebuje previezť cez hranice mŕtve telo?

Kompetentnými orgánmi, ktoré sú na území Slovenskej republiky oprávnené vystavovať pas pre zosnulých, sú príslušný samosprávny kraj, Regionálny úrad verejného zdravotníctva v prípade, ak bol zosnulý nakazený nebezpečnou chorobou, alebo pracovisko Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, ak sa vykonala pitva.

Odpovedá

Ladislav Stríž, predseda Slovenskej asociácie pohrebných a kremačných služieb

19. Podanie sťažnosti

Pohreb nášho blízkeho neprebíhal zo strany pohrebnej služby tak, ako by mal. Ako sa sťažovať?

Treba sa mať na pozore už pri prvom kontakte so službou a všímať si prístup personálu, vybavenie či vzorkovne na rakvy. To môže naznačiť kvalitu aj neprofesionálnosť. Ak príde k pochybeniu, bežným postupom pri sťažnostiach je obrátiť sa na Regionálny úrad verejného zdravotníctva. V prípade akýchkoľvek otázok sa ľudia môžu obrátiť na ktoréhokoľvek nášho člena alebo priamo na našu centrálu SAPaKS v Bratislave.

20. Pohrebná služba

V nemocnici po smrti blízkeho nám lekár ponúkal konkrétnu pohrebnú službu. Je to správne?

Táto otázka je dlhodobo jednou z priorít našej asociácie. Denne sa zaoberáme sťažnosťami. Počet upozornení naznačuje, že neférový boj o zosnulého naberá na intenzite. Kolegovia z celého Slovenska hlásia časový posun pri čakaní na povinnú dokumentáciu od obhliadajúceho lekára. Ide aj o šesť až osem hodín. Rozhodnutie lekára o pitve či pochovaní sú pre pohrebné služby a pozostalých smerodajné. Reklama pre pohrebné služby je v zdravotníckom zariadení zakázaná. V prípade odporúčania lekárom sa môže zdať, že ide o nezištné gesto. Až v 60 percentách je to však dohadzovanie zosnulého vybranej firme, s ktorou má „tichú dohodu“ a za každý „kus“ zoberie úplatok. Ako sa teda zachovať? Neodovzdávajte občiansky preukaz zosnulého zdravotníkom ani pohrebnej službe, tieto dokumenty budete predkladať až pri vybavovaní pohrebu vami vybranej firme. Tie dohadzované nemusia byť práve najlacnejšie.